

ԾԱԶԻԿ

ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԱՌՏՆԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՐՈՑԹԻ
ՋԵՌԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ
ԿԱՆԱՑԻ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԻՐԵՐՈՒ

ԺԹ. ՏԱՐԻ

Նոր Շրջան, Թիւ 20

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՆԻՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՎԱՐԴՈՒՂԻ ՄԷՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԶԱՊԷԼ ՀԱՄԱԿԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՄԱՆԻՇԱԿ ԶԱՌԿԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՆԻՆԻ

ՕՐԻՈՐԴ ԱՐՈՒՍԵԱԿ ՀԱՄԱԿԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՎԵՐԺԻՆ ԱԹԷԼԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԵՒՏՈՒՄԻ ԽՈՒՆԿԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԶԱՊԷԼ ՄՈՄՃԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԱՏՐԻՆԷ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՍՕՃԻ ԽԻԻՏԱՎԷՐՏԵԱՆ

ԵՒ

ՀԱՅԿԱՆՈՑԵ ՄԱՌԻ

Գին 40 փարա

Տպագրութիւն ՄԱՂԻԿ, Կալաթա.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ՝ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 50 դրուշ: Վեցամսեայ 25 դրուշ:

ԳԱԽԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 54 դրուշ: Վեցամսեայ 27 դրուշ:

ԱՐՏԱՍՍՀԱՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 12 ֆրանք:

Ծանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող ամէն կարգի գործառնութեանց համար դիմել մի՛ միայն՝

{زاغيك غزتهسى}

درعليه ده غلطه ده قورشونلى خاندە نومرو ۷

Շ Ա Ւ Ա Ռ Ա Ռ Ե Ր Թ Խ Ա Ղ Ի Կ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գուրշուշու խան, թիւ 7

JOURNAL "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourchoum Han, N° 7.

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ ՈՒ Ն

ԱՍԵՂՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕԺԵՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԹՈՑ

ԺԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎԺԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիէ ֆաւսէսի թիւ 63

Ապրանաց տեսակներու ճոխութեամբ ու չափաւոր գիներով ծախող հանրածայնօթ այս հին վաճառատունը Եւրոպական առաջնակարգ գործարանաց հետ միշտ ունեցած յարաբերութեանց շնորհիւ կը գտնուի պատրաստ հաւաքածոյ մը ասեղնագործութեան և օժիտի վերաբերեալ նոր ու ընտիր նիւթերու, ինչպէս մետաքսեայ կերպաններ, աթլազ, թաւիշ, թաւթա, սկեզօծ ու արծաթեայ զուտ ու անզուտ թելեր (խառ եւ խամ սրմա), ճերմակեղէնի համար ընտիր պոստէներ, վալանօիէն ու մետաքսէ թանթէլաներ, ճերմակ քրթան, գաղղիական ընտիր շապիկի կերպաններ, բիճէներ, գունաւոր պաճիսթներ եւայլն եւայլն:

Զեռագործ բանուած ու սկսուած դանազան ճոխ նիւթաց հաւաքածոյ մը պատրաստ կը գտնուի:

Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառաց զպրոցական հաստատութեանց համար մասնաւոր զեղչ կ'ըլլայ:

Վաճառատան մէջ կը գտնուի միշտ պատրաստ ասեղնագործի գծագրիչ մը:

ՇԱՀԻԿ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

(604) ԺԸ. ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 20

19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1906

ՀԱՅ ԿԻՆԸ

ՀԱՅ ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՄԷՁ

Առ Տիկ. Բ. . .

ՌԱՆՅ Հափաղանց յառաջ երթալու իմ փորձառա-
կան պնդումներուս մէջ, պիտի համարձակիմ կար-
ծես իրապէս ու բոլորովին հակասել այն քիչ մը
յորդանոս յոռետեսութեան՝ զոր անխնայօրէն,
Տիկին, կը պարզէիք անցեալ դիշեր, մտերիմ հաւաքոյթի մը մէջ,
Ձեր սեռակիցներուն նկատմամբ։ Պիտի թոյլատրէ՞ք սակայն որ
սղտիկ մը անիրաւ դանեմ զՁեզ յայտարարութեան մը մասին՝ թէ
կին էակը միշտ վանտալի դերեր խաղաց ընտանեկան կեանքի յա-
ւելական արտաուոյց ձեւակերպութեանց մէջ։ Չարմանալի չէ՞ որ
այդքան յոռետես էք ձեր սեռակիցներուն հանդէպ, երբ անոնցմէ
ամէն մէկը իր ժամանակին մէջ տպւեցաւ ձեզի պէս, խորհեցաւ
ու գործեց միշտ ձեզի պէս, ու թերեւս քիչ մը աւելի խղճամիտ
կանոնապահութեամբ ընտանեկան պահանջմանց՝ զոր իբր միակ կու-
չում կը զաւանիք կնոջ, և որմէ թերեւս քիչ մըն ալ հեռաւորու-
թեան մէջ կ'ապրինք մենք։

Բնաւ ամենեւին հայ կինը սոսկում չէ զգացած հայ ամուս-
նական կեանքէն, տարբեր խնդիր է հարկաւ քանի մը այլասերած
ու սկեսպտիկ չիացածներու կամ ծեր օրիորդներու սիգապսոնձ յո-
ռետեսութիւնը՝ որ խիթքի մը միջոցին յայտնուած պատրալից
տուայտանքի մը տժգոյն մէկ ցոլքն է միայն։

Ես կ'ընդունիմ բոլոր ատոնք իբր պատգամ մը, որ ուղղակի իր ծագումը կ'առնէ ամուսնական յուսախաբուծեան մը բարձունքէն, ոչի՛նչ աւելի: Եւ, Դուք, սիրելի Տիկին, կը ցաւիմ որ կու գաք ապացուցանել հիմայ՝ թէ կին էակին թշնամին միայն իր անձնական յօժարութեան լաւ կամ յոռի սանձադատ մէկ ճախրանքն է:

Մեր մայրերը իրենց մայրերուն և մենք իրենց ժառանգական աւանդապահը եղած ենք ընտանեկան սրբազնութեան հաւատքին և մեծամասնութեամբ մը կամ գրեթէ առ հասարակ կը յայտարարենք՝ թէ հայ ընտանեկան կեանքը արհամարհուելիք կեանք մը չէ: Դաժան կամ ալքօլամոլ քանի մը ընտանեաց հայրերու լուծը կրողներէն զատ, որ ընտանիքն է այսօր, որ կը համարձակի բերան բանալ իր անհանգիստ կացութեան համար և ստեղ իր սոհմային ինքնութիւնները, որոնցմով անած, որոնց վարժուած, որոնցմէ հրապուրուած է ցարդ:

Քանի մը օտարամոլներու վայրկեանական չահամոլ ու փոփոխական յայտնութիւնները դասակարգ մը չեն կազմեր ամենեւին, և նոյն իսկ ամենաթեթեւ կերպով չեն ազդեր հայ կնոջ ընտանեւ սիրական ոգւոյն վրայ, որուն համար եթէ ոչ Դուք, գէթ ձեր մայրը իրաւունք ունի պարծենալու:

Մեր սեւին համար նախատինք մըն է հայ ամուսնական կեանքը ատել, զոր ջատագովող ցանցառ բացառութիւններու մէջտեղ դժբախտարար ձեզի հանդիպեցայ միայն: Եւ եթէ աւելի կատարեալ կը թուին ձեզ օտար ամուսնութիւններու պատկերներ ու օրինակելի, ջանացէք ներհուծել այդ առաւելութիւնները ձերինին մէջ, ըստ որում կինը կը ստեղծէ ընտանեկան կեանքը, և այն առեւն կարծեմ թէ ամենեւին իրաւունք չպիտի ունենաք ձեր ընտանեկան կեանքէն դուրս, ձեր ամուսնական հորիզոնէն անդին սեւեւելու ձեր տարտամ այլ անհանգիստ աշուկները:

Որչա՛ր անքնական է նսեւ մտածել՝ թէ մեր տոհմային-ընտանեկան նկարագիրը կրնայ հալելով ձուլուիլ օտարոտի արուներու այլաւարժ ու բաղամպահանջ ձգտումներուն մէջ. գէթ հայ կինը՝ ընտանի խաղաղութիւնը սիրող այնքան, իր ճոռնին կառչած ա՛յնքան հոգւով ու մարմնով, և իրեն նմաններ արտադրելու տաքուկ զգացումներուն մէջ միայն՝ տարօրինակ պիտի ըլլայ արտորցնել այդ փութկոտութեան:

Ատկից զատ, հայ կինը, չատ թեթեւ գաղափար մը ունի դեռ, բառին իսկական առումով, օտար ամուսնական կեանքերու վրայ, ինչպէ՞ս ուրեմն կրնայ գերադաս համարել զայն իրենէն, ու ցանկալ անոր: Այսպիսի զրոյց մը ձրի ու անպատուաբեր զրպարտու-

թիւն մըն է մեր սեռակիցներուն ճակտին արձակուած, զոր վերադարձնելու համար առողջ ինքնութիւն մը ունի բարեբախտաբար:

Արդար ըլլալու համար, պատճառ մը չունինք մեր այրերէն գերազանց նկատելու ուրիշներ, երբ տակաւին, հազուադիւրս բացառութեամբ, մեր մօքի ուժերով չենք խաչածեւեր զիրար և որոնց դէմքի կայլակներուն պէտք ունինք զեռ, մեծ մասամբ, մեր կեանքը հոգալու, ինչպէս կ'ըսեն:

Ո՛չ, Տիկին, աղատու մուր մըն է ատիկա մեր սեռին համար, անդրադարձէք անգամ մը, կ'աղաչեմ, որ եթէ սենեակին մէկ ծերպէն այր մը մտիկ ընէր ձեր անոյշ ձայնին, ինչպիսի՜ մակդիրով մը պիտի որակէր զձեզ: Ապերախտ. այնպէս չէ՞, և ինչո՞ւ այնպէս կոչուիլ վայրապար, երբ իրականին մէջ այնքան մօտ ենք մեր ընտանեաց անդամներուն, երբ այնքան կը սիրենք անոր բարքերը, նոյն իսկ քմայքները սիրայօժար վայրայելով:

Հոս նաեւ աւելնթերակից պարագայ մը կը ստորագծուի աչքիս առջև. կը տեսնեմ որ ուսման և անոր հետ շփոթուող դաստիարակութեան մը թերութիւնն է իգական սեռէն աննշան մաս մը այսպէս խորհելու մղող: Աւա՛ղ, որ ուսումը կը շուայուի մեր նորահաս էգ սերունդին, բոլորովին անապատացնելով զայն իգավայել դաստիարակութեան մը ներշնչումներէն, որ պիտի ծառայէ կարգաւորելու կին էակին բնավայել ձիւքերը, և արտադրելու իր մով ուսումնասէր անձեր, բարի ընտանեաց մայրեր և օրինակելի հայրեր:

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌԻ

ՏՂԱՆ ՄՕՐ ԳՐԿԻՆ ՄԷՁ

Մօրը գրկին մեջ սրդան աղածրի
Ժրպսի, կը խայտայ, պարզէ իր քեւեր,
Մեկ մը վեր ցատկէ մեկ մ'աչ վար ծրոխ
Կարծես թէ մօր գիրկն իրեն չի բաւեր:

«Մայրի՛կ» բառն անոյշ յար կը թոթովէ
Եւ կը պլլուի իր մօրը վրդին,
Զոր իր փափկամոյշ ձայնը կը թովէ,
Որու խորհուրդներն այժմ կ'ընդլզին:

— «Կա՞ք կ'ուզես, անոյշ, հա՛ հա՛, ա՛ն, հոգիս,
«Առ նայիմ, մի՛ շար, հրեշտակ սիրուն,
«Ծըծե՛, կշսացիր, քիչ վերջ պի՛ս՝ պառկիս
«Ու պի՛սի նիրհես երգովս օրօրուն:

«Ի՛նչ գեղեցիկ դեմք, ու այտեր գերք վարդ.
«Պայիկ մը տուր, օ՞խ, նայիմ, մեկ հա՛ս աշ,
«Այնտեղդ պազնեն. ի՛նչ տղայ զրուարք.
«Կրնա՞յ տեսնել քեզ մեկն ու չը խնդայ:

«Քեզ պես տղայ մը սիրուն, գեղեցի՛կ.
«Ինչե՛ր չի շինիր նա ապագային.
«Զերք սիրուն քոչուն մ'անոյշ երգեցիկ,
«Բոլոր մարդիկ լոկ քեզ պի՛սի նային:

«Դպրոց պի՛ս՝ դրկեմ որ գիտուն ըլլաս
«Եւ քեզմով մեր տունն հպարտ՝ պի՛ս՝ պանծայ
«Դուն ծոյշ չես ըլլար, այնպես չե՛, «պաշա՛ս»,
«Ու ամեն օր տուն քերես պի՛ս՝ ընծայ:

«Վերջը ամենքն աշ քեզ կանչեն պի՛սի
«Ամեն տեղ ըզքեզ պի՛ս՝ պատուեն, յարգեն
«Բժիշկ պի՛ս՝ ըլլաս քաջ ու դեռասի,
«Ու ներս պի՛ս՝ մտնես ամենուն յարկեն:

«Մեծ մարդ պի՛ս՝ ըլլաս, հոգի՛ս, այն ասեն
«Ես պի՛ս՝ պարծենամ քեզմով՝ իբրեւ մայր
«Յարգընիմ պի՛սի ամեն անհասէն
«Ես եւ սիրելի պատուական քու հայր:»

Այսպես կը խօսէր մայրիկն իր մանկան
Ու դիտէր իրերն աչքով միշտ քարի,
Ոսկի՛ կը տեսնէր անոր ապագան
Կը համբուրէր զայն, որ վրդիմ փարի:

Բայց, քե տղայ, մայր, երբոր ուռճանայ
Մեծ մա՛րդ պի՛ս՝ ըլլայ, քե ցառոց աւար,
Բժիշկ քե անուս պի՛սի մընայ նա—
Ժամանակի ծոց մընայ այդ խաւար:

ՆԱՄԱԿ ՀՕՐԵՂԲՕՐԱՂԶԿԱՆՍ

ՕՐ. ԻՐԾԱ ԽՈՒՆԿԻ

10 Յունուար 1906 Կ. Պոլիս

Սիրելիս Իրմա,

Վերջապէս թողուցիր քու հայրենի տունդ, բաժնուեցար սիրելի մամայեդ, պաշտելի հայրիկեդ՝ որոնց թեւերուն տակ անփոյթ՝ մանկական խօլ խաղերով միջոց կ'ստեղծէիր զուարճանալու՝ քմահաճոյքներուդ գերին դառնալով, թերեւս մոռնալով թուղթ ու գրիչ, գիրք ու տետրակ՝ որոնց արժէքը նիւթապէս միայն կը ճանչնայիր, ան ալ՝ տարտամօրէն թերեւս. վերջապէս մոռացու թեան վիհը նետեցիր ամէն բան ու զերծ ամէն նկատումներէ, հեռացա՛ր, գացի՛ր, ուսմանց, գիտութեանց և արուեստից Մեծ քաղաքը, Բարիդ, հոն՝ զարգացնելու միտքդ, կըթելու սիրտդ, ազնուացնելու ու վսեմացնելու տղու հոգիդ, կազմելու յեղեղուկ նկարագիրդ և ըլլալու ընտիր և կատարեալ դաստիարակութեամբ օժտուած տիպար աղջիկ մը, պատուաբեր անդամ մը Հայ իգական սեռին, որուն համար ոչինչ կը խնայէ քու անդուգական հայրիկդ, և որուն միակ ու միակ իտէալն է:

Սակայն, սիրելիս, խնդիր է թէ միայն հայրիկիդ խէշալը կամ իր գերագոյն բաղձանքը ըլլալով չես կրնար իր վեհ նպատակին հասած ըլլալու գոհունակութիւնը զգացնել, այնպէս չէ՛. այն ատեն խէշալները խէշալներուն մէջ կը խեղդուին, բաղձանքները բաղձանքներուն մէջ կը մարին, ջուրին մէջ ինկող կրակի մը պէս: Մանաւանդ այն ատեն զքեզ պիտի ճակատադրես մնալու միշտ տգիտութեան ստորին մակարդակին վրայ, բան մը որ խիստ վըշտառիթ է քեզ համար ապագային մէջ, իսկ պարագաներուդ համար ներկային և ապագային միանգամայն:

Սիրելի Իրմաս, աշխարհիս մէջ չկա՛յ այնքան քաղցր, չկա՛յ այնքան վսեմ, չկա՛յ այնքան բաղձալի վայր մը՝ որքան Դպրոցը. ո՛հ, այո, դպրոցը, սիրելիս, ո՛րչափ կը սիրեմ, ո՛րչափ կը յարգեմ, նոյն իսկ կը պաշտեմ այդ նուիրական յարկը՝ ուր մեծցայ հոգւով մտքով, սրտով նաև Ֆիզիքականով. թէպէտ այսօր չես կրնար զգալ այդ իտէալ քաղցրութիւնը, սակայն օր մը երբ թողուս և հրաժեշտ առնես այդ ճշմարտապէս սուրբ յարկէն, այն ատեն պիտի զգաս անսր ստուգիւ նուիրականութիւնը և պիտի ճանչնաս յարգը, և անոր մէջ անցուցած ամէն մէկ ժամերուդ, մէն մի վայրկեաններուդ վերջուշուր, սրտիդ ուժգին զարկ պիտի տան և թերեւս, տղու մը պէս արցունք թափես դայն քեզ վերադարձնելու փափա

քին անկարելիութեան առջեւ դռնելով ինքզինքդ: Ուրեմն, սիրելիս, այժմէն սիրէ դպրոցդ, այնպէս՝ ինչպէս որ կը սիրես ծնողացդ թեւերուն հովանին, անոնք քեզ ֆիզիքապէս զարգացուցին, դպրոցը քեզ պիտի մեծցնէ բարոյապէս, և քեզ պիտի ներկայացնէ մարդկային քաղաքակիրթ ընկերութեան իբրեւ արժանաւոր և պատուաբեր անդամ:

Բան մը օտար չպիտի մնայ քեզ, ամէն բանի հմուտ, ամէն բանի ընտելացած պիտի ըլլայ: Դեռինք մէկ կողմ նետուած փոքրիկ քար մը, աննշան անկիւն մը ինքնիրենը բուսած համեստ անպէտ նկատուած տունկ մը մեծ նշանակութիւն պիտի ունենան քու բեղուն մտքիդ առջեւ, որով խորհրդածութիւններ չպիտի ընես ժամերով այդ տունկին ինքնիրենը յառաջ գալուն վրայ, ու տարօրինակ չպիտի թուի քեզ անոր բեղմնաւորիլը՝ առանց մարդկային խնամարկու ձեռք մը դպչելու, որովհետեւ սորված պիտի ըլլաս թէ՛ հողմերը, բոյսերուն հունտերը տեղէ տեղ կը փոխադրեն ցանցնելով ասդին անդին, ու այն հունտը որ քիչ մը խոնաւութիւն և օդ կը գտնէ, անմիջապէս ծիլեր կ'արձակէ և ինքնաբոյս տունկը յառաջ կու գայ:

Վերջապէս տիեզերքին մէջ դռնուած բոլոր մարմինները, գործարանաւոր ու անգործարանաւոր օդային երեւոյթները, մէկ խօսքով ամէն բան քեզի ծանօթ պիտի ըլլայ, և կար ատեն մը որ տակաւին որոտումի դռումէն, կայծակի փայլատակումէն վախճնալով, խենդի պէս, լալով, աղաղակելով մամայիդ թեւերուն տակ կ'ապաստանէիր, ինքզինքդ պաշտպանելու կամ ազատելու այդ կարծեցեալ երկնային մահառիթ վտանդէն, այսօր թափանցած պիտի ըլլաս անոր դիտական գաղտնեացը, և քու տարտամ ու աղօտ գաղափարներդ պիտի լուսաւորուին գիտութեան լուսաշող ճառագայթներուն աղդեցութեան տակ և այն ատեն անվեհեր պիտի մնաս որոտումին և կայծակին դիմաց, որոնք խիստ հաղուադէպ պարագաներու տակ միայն վտանգաւոր և վնասաբեր կրնան ըլլալ: Եւ անոնք ամէնը ո՞վ պիտի սորվեցնէ քեզ, գիտե՞ս, Դպրոցը, այն անուշ միջնորդը՝ ուր կը գտնուիս այսօր:

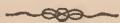
Է՛հ, սիրասուն Իրմաս, կածեմ թէ այս անգամուան համար կը բաւէ այսչափ գաղափար դպրոցին մասին և կը սիրեմ յուսալ թէ գոհ պիտի մնաս եթէ յաջորդ նամակներովս քեզ պատկերացնեմ իմ դպրոցականի կեանքս, դպրոցական չլմանէն դուրս ընտրած ասպարէզս, դեղարուեստին նկատմամբ ունեցած անհուն սէրս և այլն, որոնցմէ թերեւս կարենաս օգուտ մը քաղել:

Յուսալով որ մաղթանքները իրենց բարոյական սղդեցութեամբ կը ներգործեն մարդոց վրայ, ուստի յարատեւութիւն և փայլուն յաջողութիւններ կը մաղթէ քեզ՝

Հօրեղբորաղջիկդ
ԵԻՏՈՒՔՍԻ ԽՈՒՆԿԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՐԱՑԱԾ ՍԽԱԼՆԵՐ

ԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՁ

Անդործ և բաւական ատենէ ի վեր ժանգոտած գրիչս ձեռք կ'առնեմ՝ ոչ թէ յօդուած մը գրելու ունակութենէն տողորուած՝ այլ ջանալու մեր արդի գրող կիները՝ դեռ սովորութենէ չդադարած և գրիչէ սպրդեալ՝ կարգ մը սխալմունքներէ հեռու պահել. սխալներ՝ որոնք կ'ազդոտեն ու և իցէ գրութիւն մը, և ականջներու գէշ կը հնչեն։ Ասոնցմէ ամէնէն աւելի հետեւեալները պէտք է նկատողութեան առնել, որոնք իրենց նպատակէն կը շեղին յաճախ։

Ա. Զ. — Նախ գիտնալու է որ, բայ մը բացասական շինելու համար՝ պէտք է գործածել միմիայն չ ժխտական մակբայը՝ բային առջեւը և առանց ասպարծի. ինչպէս՝ չփրկուիլ, չգիտեմ, պիտի չծեծեմ (չպիտի ծեծեմ), չսէրեմ, չուտեմ, չեմ խնդրած, չէի վունտած, ևն. ևն.։ Ուրեմն չը փրկուիլ, չի գիտեմ, պիտի չի ծեծեմ, չը սիրեմ, չ'ուտեմ, ևն. ևն. գործածել բացարձակապէս սխալ է, մանաւանդ՝ չը ով ու և իցէ բայ մը ժխտական շինել, քանի որ չը ժխտականը երբեք գոյութիւն չունի երկնեզուեան Հայերէնի մէջ։

Բ. Զի. — Այս ժխտական մակբայը կազմուած է՝ կամ աւելի ճիշտը յառաջ եկած է չե՝ի էն, այսինքն չ՝ ժխտականէն, ե՝ էական բայէն և ի՝ նախդիրէն, որովհետեւ առաջները՝ սահմանական ներկային ժխտական ձեւը հետեւեալ կերպով կը խոնարհուեր. չեմ ի տար, չես ի տար, (այս ձեւերը մինչեւ հիմա ժողովուրդին բերնին մէջ կը գործածուին) չե՝ի տար, այսպէս նաեւ՝ չեմ ի գիտեր, չես ի գիտեր, չե՝ի գիտեր, ևն. որոնք յետոյ եղած են՝ չեմ տար, չես տար, չի տար ևն., նոյնպէս՝ չեմ գիտեր, չես գիտեր, չի գիտեր ևն.։ Ա՛րդ, ուրեմն ինչպէս հետեւցուցինք՝ պէտք է միմիայն սահմանական ներկային եղակի Գ. դէմքին ժխտական ձեւին համար չի գործածել, ուրիշ՝ ու և իցէ բայի՝ ժամանակներու, եղանակներու և դէմքերու համար իբր ժխտական մակբայ գործածել աններելի և մեծ սխալ է։

Գ. Զ՛. — Այս չ՛ը կը համապատասխանէ չի ին, որ նոյն պարտաւարանութեամբ ձայնաւորով սխալ բայերու ժխտական ձեւին Սահմանական ներկային եղակի Գ. դէմքին համար կը գործածուի. ինչպէս՝ չ'ուտեր, չ'ունենար չ'երգեր, ևն. փոխանակ ըսելու չի ուտեր, չի ունենար, չի երգեր ևն.։ Ուրեմն սխալ է ուրիշ պարագաներու մէջ չ՛ գործածել։

Դ. Կուռ և կը. — Գրաբարի մէջ ոչ կը և ոչ ալ կը, առանք մի միայն Աշխարհաբարի յատուկ են — թէպէտեւ Ռամկախառն Գրաբարի մէջ՝ որուն նախնեաց Ռամկօրէն անունը կը տրուի հիմա՝ երբեմն զրիշներէ սպրդած կը գտնուին՝ — և սահմանական ներկային ու անկատարին վեց դէմքերուն համար մի միայն կը գործածուին։ Ժողովուրդը երբ իր խօսակցութեան մէջ կուն ստեղծեց և կը գործածէր, կըն գոյութիւն չունէր։ Յետոյ երբ կըն աշխարհիկ լեզուն մէջ երեւցաւ և գրականութեան մէջ ընդունուեցաւ՝ կուն ալ գործածութենէ ինկաւ։ Թէպէտեւ գաւառային շատ մը կեդրոններու մէջ դեռ կուն կը գործածուի, և երբեմն միավանկ բայերու համար կուն նախընտրուած է գրութեանց մէջ. ինչպէս՝ կու տամ, կու գամ, կու լամ, ևն. սակայն տգեղ է առնցմէ գատ ուրիշ բայերու առջեւ գործածել։ Սխալ է նաև՝ կ'ու տամ, կ'ու գամ, կ'ու լամ, կամ կուն բային հետ միացած գրելը։

Իսկ գալով կը ին՝ որ կու ին կը համապատասխանէ՝ կը գործածուի նոյնպէս աշխարհաբարի մէջ, և մի միայն Սահմանական ներկային և անկատարին վեց դէմքերուն համար։ Մի միայն ձայնաւորով սկսող բայերու առջեւ կը ին ըլլալ կը կրճատուի և կ'ին վրայ ապագարձ կը դրուի, ուրիշ պարագաներու մէջ կրճատել անհնարելի է։ Ոմանք կը գործածեն՝ կ'սպասեմ, կ'ստանամ, կ'սկըսիմ, կ'ստեղծեմ, կ'զգուշանամ, կ'զբաղիմ, ևն. ինչ որ ահագին սխալ մըն է. պէտք է գործածել կը ստանամ, կը սկսիմ, կը ստեղծեմ, կը զգուշանամ, կը զբաղիմ, ևն։ Անտարակոյս կը ին սոյն բայերուն առջեւ սխալ գործածուիլը՝ անոնց ձայնաւոր հնչումի սկզբնաւորութեան պատճառաւ է, սակայն այդ տեսակ հնչումով սկսող փրանսերէն բառերու օրինակներ եթէ մոաբերենք, դիւրաւ պիտի համոզուինք թէ զանոնք պէտք է ձայնաւորով սկսող բառեր նկատել, և ձայնաւոր բառերուն քերականական կանոնը պատշաճեցնել։ Սոսկեմք ձայնաւոր հնչումով սկսող՝ *la spectre* և *la speculation* երկու բառերը. ա՛րդ, եթէ ասոնք իրականապէս ձայնաւորով սկսող բառեր նկատուէին պէտք էր առանց վարանելու՝ *l'spectre*, *l'speculation* գրել. ինչ որ անհնարելի է և տգեղ. ուրեմն պէտք է՝ առանց երկմտելու՝ Հայերէնի մէջ ալ կիրարկել այս օրէնքը։

Ե. Ներ, եր. — Երբեմն բարդ և ածանցեալ բառեր՝ ներ ով յոգնակի կընեն և երբեմն ալ եր ով՝ ըստ կամաց՝ առանց մոռածելու թէ յաճախ կը սխալին, որովհետեւ երբեմն բառեր միմիայն ներ ով յոգնակի կ'ըլլան և երբեմն բառեր ալ եր ով, ինչպէս՝ ապակեփեղկեր, շոգնաւեր, թղթադրումներ, մարգագետիններ։ Ա՛րդ, այսպիսի պարագաներու մէջ ներ և եր յոգնակի մակամի

ները ուղիղ գործածելու համար՝ պէտք է գիտնալ որ նախ բազմաւանկ բառերով անհնարաւ կամ բարդուած բառեր՝ առանց վարանու մի ներ ով յոգնակի կ'ըլլան. ինչպէս՝ ծաղկամաններ: Իսկ երբ ու իցէ բառ մը միավանկով բարդուած կամ անհնարաւ է և միավանկը ներ ով յոգնակի կ'ըլլայ, պէտք է այն ատեն՝ այդ բառը ներ ով յոգնակի ընել. ինչպէս՝ թղթադրոշմներ, քարէզրիչներ են: Երբ բարդ կամ անհնարաւ բառին միավանկը եր ով յոգնակի կ'ըլլայ, այն ատեն՝ այդ բարդ կամ անհնարաւ բառն ալ եր ով յոգնակի պէտք է ընել. ինչպէս՝ մեռելակառներ, սիրերգեր, ևն.: Ուրեմն՝ ըստ կանոնի՝ սխալ է գործածել՝ մեռելակառներ, սիրերգներ, կնքանումներ ևն.:

Գործ ով անհնարաւ կամ բարդուած չառ մը բառեր ներ ով յոգնակի կ'ըլլան. ինչպէս՝ բարեգործներ, չարագործներ, երկաթագործներ, թիթեղագործներ, ևն. որովհետեւ բարի—եզործ, չար—եզործ, երկաթ—եզործ, թիթեղ—եզործ՝ նախնական ձեւերէն յառաջ եկած են և պէտք է միավանկ բառով անհնարաւ կամ բարդուած նկատել:

Դասքիւղ

ԱՐՈՒՍԵԱԿ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ

ԻԳԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՄԱՐ

Դաւառացիները, — անշուշտ աւելի ներսի գաւառները —, ընդհանրապէս ազլիկը նիւթական տեսակէտով կ'ուզեն ճանչնալ, զայն աշխատցնել ու շահագործելու վիճակէն կուզեն դատել, և ընդհանրապէս նախապաշարեալ ծնողներ, իմաստակ պատանիներու խումբեր, կը դաւանին թէ դաստիարակութեան բովէն անցնող ու անոր բարերար ազդեցութիւնը կրող իգական սեռը օտար տգեղ բարքերու երեւոյթ մը կը ներկայացնէ յաճախ: Մինչդեռ սրտի աղնուացումն ու մտքի կրթութիւնը որչափ տկար ըլլան՝ այն ատեն կը բացատրուի ինքնին կրթութեան ազդեցութիւնը: Բարոյական բիւշեր կրնան հասկնալ թէ՛ բարոյապէս հիւժող տառապալար ինչ աստիճանի չարախօսական ու վատթարացուցիչ մանրէներ կը կրէ իր ըմպեալ ուղեղին մէջ: Ու և է անհատի մը նիւթական կեանքին տեղեկանալու համար պէտք է անոր պէս պէս պարագաներն ու երեւոյթները պրպտել, նոյնպէս ալ բարոյական հիւանդութիւնէ վարակուողին ծանրութեան չափը կրնանք հասկընալ, իր մէջ մի շարժումներէն ու իր խօսակցութեան ձեւերէն:

Այսօր ո՛րչափ կը վխտան գաւառներու, նոյն իսկ զարգացեալ համարուած վայրերու մէջ տգէտ իգական սեռեր, որոնք չարախօսութեան արհեստով կըղբաղին եկեղեցիէն մինչեւ բաղնիքին տամկութիւնը, յաճախ փողոցներու ամայի անկիւնները: Չեն գոհանար պղտիկ յաւակնոտութիւններով, գձուձ խնդիրներով, անտի վէճերով, անհամ խօսքերով լեցուն կեանք վարող սնամէջ, գաղափարէ ու դաստիարակութենէն զուրկ կիներն ու երիտասարդուհիները, որոնք չեն զգուիր, իրենց նոյն իսկ ամէնէն սիրելի համարած բարեկամուհիին այցելութեան պահուն ըրած ամենապղտիկ թերութիւնները, ամիսներով առնել անցնելու և յաճախ ծամծմելու զանոնք չարախօսական դարհուրելի երեւոյթներ առած: Միթէ անտեսուած իրողութիւն մը չի՞ կրնար նկատուիլ տգէտ չըջանակներու մէջ ճշմարիտ բարեկամութիւն կաղմիւր: Մանաւանդ, երբ մարդերը ճանչնալու ու զանոնք գնահատելու կարողութիւնը կը պակսի իրենց գլխուն մէջ: Այն մարդիկ կամ կիներն ու պատանուհիները միայն իրենց համար բարեկամ, լաւ ու ազնիւ են, որոնք միշտ ու միշտ իրենց հանդէպ՝ գովասանքով կը խօսին, իրենց թերութիւնները մատնանշելու վիճակին մէջ չեն գտնուիր, մանաւանդ գիտնն անոնք կեղծ ու օձի ժպիտներով գրաւել և հաճելի ըլլալ իրենց թոյլ անհատականութեանը:

Բայց թողունք ռամիկներն ու իրենց հաճելի ըլլալու ջանքերը. կարող ինքնութեամբ մը ջանանք որոշ ծրագիրով մը կազմակերպել մեր աղջիկները գիտակից կեանքի մը տիպար և պարկեշտ մայր մը ըլլալու պատրաստութեան համար:

Բայց այդ կեանքը հա՞րկ է որ մեր առջեւ ներկայացուի զուարթագին, գունատելու ո՛չ տրամադիր, կանսնչի յարատեւ կենդանութեան մը պէս, վայելքներու և հրապոյրներու մէջ պարփակուած սիրուն ուղի մը, որուն վրայէն կարող ըլլանք հրաշալի դիւթական կարողութեամբ մը հաճոյքէ հաճոյք թռչելու:

Պէ՞տք է ընդունիլ թէ կեանքի դառնութիւնները վայելեն աւելի տարիքոտ, վարժ անձեր, ծնողներ, զոր օրինակ, փոխանակ մատաղատի փափուկ յաղջիկներուն:

Միթէ պէ՞տք է յաւելո՞ւ մնան անոնք, այն մակարդակին վրայ, ուր զրած են զիրենք բանաստեղծական ու վերացական գաղափարներով ուռած միտքեր, աղնուացնելու իրենց գեղեցկութիւնը և զարգացնելու իմացականութիւնը:

Նւ կամ պէ՞տք է որ անձուկ տան վիճակը, հացի կենսական խնդիրը, ընկերական պահանջումները, իգական սեռը խլեն իր բարձրութենէն և աշխատանքի թատերարեմին վրայ դնեն մասնակից ընելու կեանքի տաժանելի պայքարին:

Եւ կամ, տարրեր ձեռով, ճշմարիտ է որ կրնանք ունենալ անհատական վերացողական, դիւթական ու մոգական հիմնադր վարագոյրը, պարզելու համար անոնց նորաբողոք մտքին առջեւ կեանքի դառնալից թերթիկները և որուն առջեւ հասնելու համար պէտք է զանոնք դեռատի տարիքէն պատրաստել, որպէս զի քայքայիչ յուսախաբութեան մը չենթարկուին:

Պէտք է որ իգական սեւը ցաւերու, կսկիծներու, տառապանքներու և շատ անձուկ վայելքներու ու գոհունակութիւններու մէջ պարփակուի, որոնք եղած ըլլան իր կեանքին բնական և անհրաժեշտ արտայայտութիւնները:

Այս ամենուն մէջէն յաջող կերպով ելլելու համար մի միայն պէտք է իւրաքանչիւրիս, թողուլ իրենց այն գաւառական մամալանութիւնները և ճշմարիտ դաստիարակութիւն մը տալ աղջիկներուն, իրենց միջավայրին պահանջումներուն համապատասխան: Անոնք իրենց ստացած դաստիարակութեամբը թող դժեն իրենց կեանքին ծրագիրը: Եթէ ոչ այն աղջիկները, որոնք թերի կրթութիւն մը ստացած են կ'իյնան կեանքի մէջ, ինչքան առատութեամբ ալ վայելած ըլլան բացարձակ առաւելութիւններ: Կ'ազգէ՞ք որ չըլլան բամբասող, չըլլան կեղծաւորներ, չըլլան միամիտներ, չըլլան ֆիզիքական լկտի սիրոյ զոհեր, պէտք է զանոնք դաստիարակել ու զարգացնել: Հակառակ պարագային ի՞նչ կարծիքներու տէր անհատներ ա'լ ունենանք հանդէպ իգական սեւին, ոչինչ կը չանչինք մինչեւ որ իրենց ձեռքով չ'զարգացնենք անոնց հոգին:

Մարգուան

ՎԵՐԺԻՆ ԱԹԵԼԵԱՆ

ԹԻԹԵՌՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԻՆ

Անցեալները Ամերիկայէն նոր վերադարձած բարեկամուհւոյ մը այցելած միջոցիս, ինծի ցուցուց զուարճալի և միանգամայն օգտակար հաւաքածոյ մը: Թիթեռնիկներու ամբողջութիւն մըն էր ան:

Այնքան հետաքրքրուեցայ այդ թանկագին և գիտական հաւաքածոյով որ անմիջապէս հարցուցի՝ թէ ո՞րքան դրամ ծախսած է զանոնք ձեռք անցընելու համար: «Ահ բաւ, դրամէ աւելի յոգնութիւն կը պահանջէ այս գործը» և համառօտակի պատմեց ինծի, թէ՛ ի՞նչպէս հաւաքած է զանոնք: «Գարնան բաւ, շատ մը բարեկամուհիներ խումբ կազմած, ամէն առտու թեթեւ ճաշ մը կ'առնէինք հետերնիս և կ'երթայինք մարգերը, թիթեռնիկ որսա-

լու: Հոն անձայն անշուշտ կը սպասէինք մինչեւ իրիկուն ծառի մը տակ կամ հովանոցի մը շուքին ներքեւ, թակարդը ձեռքերնիս անխոհեմ թիթեռնիկի մը՝ որ մեզի մօտենալու անմոռութիւնը պիտի ունենար: Երբ հատ մը ձեռք անցընէինք, մեծ ուրախութեամբ կը տեղաւորէինք զայն ծակոտ տուփի մը խորը, երեկոյին, հաւաքածոյին մէկ էջին մէջ, զնդասեղով մը տեղաւորելու համար. շատ անգամ ալ թռչտող թիթեռնիկի մը ետեւէն կը վազէինք գլխարկով զայն հետապնդելով: Ահա այսպիսի զուարճալի, բայց նաեւ յոգնեցուցիչ որսորդութեան մը արդիւնքն է՝ հաւաքածոս»:

Բարեկամուհւոյս խօսած ատենը ես կը մտածէի կամօքի այն ուժին վրայ զոր ինք և իր ընկերները ունեցած էին:

Այդ եթերային հաւաքածոյին տեսքը այնքան աղդեց երեւակայութեանս վրայ որ ակամայ քանի մը օր զայն մտածեցի:

Անցեալներս ալ, դիպուածով ձեռքս անցաւ Ֆրանսական հանդէս մը որուն մէջ մանրամասնօրէն բացատրուած էր թիթեռնիկի որսորդութեան մէկ նոր եղանակը: Ասիկա աւելի գիտական և գործնական էր, քան թէ բարեկամուհւոյս պատմած ձեւը:

Կ'երեւայ թէ մարդոցմէ ոմանք իրենց մասնաւոր արհեստ ըրած են թիթեռնիկի որսորդութիւնը և իբր վարձկան կը ծառայեն հաւաքածոյ կազմողներուն:

Ասոնք թիթեռնիկները մասնաւոր տեղ մը պարունակող տուփի մը մէջ կը դնեն, ուր կենդանին անմիջապէս շնչայեղձ կ'ըլլայ. մինչդեռ զնդասեղով փակցուած միջոցին երկար հոգեվարք մը կ'ունենայ, և կրնայ թեւերը ծռել կամ գոցել որով ձեւը կը փոխուի:

Շատ անգամ այս որսորդները մինչեւ Ափրիկէի խորերը կամ Ամերիկայի ծայրը կ'երթան նոր տեսակ մը կամ պակասած թիթեռնիկ մը բերելու, որոնք մինչեւ 2000 ոսկի արժէք ունեցած են: Չզարմանաք երբ՝ ըսեմ թէ կան հաւաքածոներ որ 100000 ոսկիէ աւելի կ'արժեն այսօր:

Թերեւս գտնուին Մադիկի ընթերցողներուն մէջ անանկներ որ գիւղը բնակելով դիւրութիւն ունին ասանկ գործի մը ձեռնարկելու, ուստի կ'ուզեմ անոնց քանի մը տեղեկութիւններ տալ այս հրաշալի անասնիկներուն վրայ:

Ասոնք միջատներ են, ապահովաբար Աստուծոյ պարսպ մէկ միջոցին ստեղծուած. կարծես իրենց մարմինը համակ փոշի է, որ կ'ոչնչանայ թեթեւ հպումով մը: Կեանքերնին ընդհանրապէս շատ կարճ է, քսանը չորս ժամէն սկսեալ, առաւուռելն քանի մը ամիս, ինչ որ զիրենք աւելի ըղձալի կ'ընծայէ:

Բայց չկարծէք՝ թէ ասոնք աշխարհ եկած ատեննին իսկ, այս-

քան սիրուն են, ընդհակառակը, անոնցմէ աւելի զաղիր և պաղ անասնիկ մը չի կրնար գտնուիլ:

Ասոնք ալ բազմաթիւ անատուններու պէս հաւկիթէ առաջ կու գան: Երբ դարնան առաջին տաքերը սկսին, հաւկիթին վրայի պատեանը կը ճեղքուի և ողորմելի թրթուր մը դուրս կ'ելլէ, բայց քիչ քիչ մեծնալով մեղի ծանօթ բանջարեղէններու վրայ գտնուած թրթուրները կ'ըլլան: Օր մըն ալ յանկարծ ասոնք կ'աներեւու թանան և տեղերնին կը մնայ կոշտ պատեան մը, զոր մարդիկ յաճախ կ'ոխոտելով կ'անցնին. ահա այդ պատեանէն է որ դուրս կ'ելլէ թիթեռնիկը իր երվներանգ, ոսկեզօծ թեւերը պարզելով օդին մէջ: Այդ վայրկեանէն սկսեալ իր օրերը համրուած են այլ ևս, իրեն կը մնայ հաւկիթ ամէլ և կեանքէն հրաժարիլ:

Ահա այս կարճատեւ կեանքերն են զորս մարդիկ կը նուազեցնեն իրենց հաւաքածոները ճոխացնելու համար:

Մարդ եթէ հետաքրքրութեան համար ամբողջ օր մը թռչտող թիթեռնիկները դիտէ, չպիտի գտնէ հարիւրաւորներու մէջէն հատ մը որ ուրիշի մը նմանի, այնքան զանազանութիւն և պէսպիսութիւն կայ ասոնց մէջ: Ասոնցմէ մեղի ատենէն ծանօթն է չերամբ թիթեռնիկը. մնէ շատեր մօտէն ուսումնասիրած են զայն, հաւկիթէն ելլելէն մինչեւ հաւկիթ ամէլը: Զիշտ նոյն բանն է նաեւ միւս թիթեռնիկներուն համար: Շերամին թիթեռնիկը ճերմակ է և բաղդատմամբ ուրիշներու փոքր: Իսկ մարգերու մէջ կը հանդիպինք ընդհանրապէս դեղնորակ թիթեռնիկներու, որոնք կանանչ խոտերուն մէջ, թռչտող մարդրիտներ են կարծես. ասոնք ալ կազմաբի թիթեռնիկ կը կոչուին, որովհետեւ իրենց հաւկիթները կազմաբի տերեւներուն մէջ կ'ածեն և մեծ քանակութեամբ կը գըտնուին հոս, Պոլսոյ մէջ: Սովորական թիթեռնիկներ են նաեւ կաղնիի որդին միջատը որ կրնայ քանի մը տեսակ ըլլալ ինչպէս շաքանակագոյն, սեւով կէտկիտուած և այլն. մայրիներու որդին թիթեռնիկը՝ որ կանանչորակ է, դիչերային կոչուած թիթեռնիկներ՝ որոնք գիշերները մեր լամբարներուն շուրջը կը դեգերին մինչեւ որ իրենց թեւերը այրեն: Ասոնցմէ դուրս կը գտնուին հազուադէպ տեսակները ամերիկեան և արիֆիկեան թիթեռնիկներու, որոնց տեսքը իրօք հրաշալի է և մարդ կը զարմանայ՝ թէ՛ ինչպէս բնութիւնը կրցած է անոնց ստեղծագործութեան մէջ այդքան նրբութիւն և պէսպիսութիւն դնել:

Բայց թիթեռնիկները իրենց տեսքէն դատելով պէտք չէ օգտակար անասնիկներ նկատել զանոնք. իրենց թրթուրները ահադին բերքեր փճացուցած են, նաև ծառեր չորցուցած: Պարտիզպաններ և ըռսաբաններ օրէ օր նոր դեղեր և միջոցներ կը մտածեն անոնց աւերումներէն պրծելու համար: Արդէն այս պատճառով է որ թիթեռնիկներու տեսակին մեծագոյն մասը հետզհետէ նուազելու վրայ է:

Քերտ

ՋԱՊԵԼ, ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ

Է Զ Մ Ը

ՖԻԱՆՍԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

Ս Ա Ն Դ Ա Լ Ն Ե Ր Ը

Ո՛չ, ո՛չ, սանդալներով Բարիդ չեկայ, բայց անոնցմով է որ թողուցի իմ գիւղս:

Նրկար ատենէ ի վեր կը փափաքէի իմ օրասպահիկս շահիլ Բարիդի մէջ: Մայրս կը հակառակէր իմ մեկնումիս և կը հակէր վրաս, վաճառ գիւղացի առանց իր հրամանին ճողոպրիլ: Ամէն առտու, որովհետեւ իրմէն կանուխ կ'ելլէի, մայրս իմ քայլերուս ահանջ կը դնէր: Եթէ իմ սանդալներուս ձայնը առնէր, կ'ըսէր ի՞նչն են. «Հեռու չի կրնար երթալ»: Եթէ կիսակոշիկներուս ձայնը լսէր, իր անկողնէն՝ անհանգիստ՝ կ'ըսէր ինձի. «Ուր կ'երթաս կոշիկներդ հագած, ոչ տօնի օր է ոչ ալ տօնավաճառի»: Եւ ես կը պատասխանէի. «Մայր, արօտավայր կ'երթամ. կոշիկներս հագայ անոր համար որ անձրեւ կը նետէ և դաշտը պիտի տղմոտի»:

Այլ ևս չէի համարձակեր դուրս ելլելու:

Բայց առտու մը, տունէն դուրս ելայ կիսակոշիկներս թեւիս տակ առած և սանդալներովս մեծ աղմուկ կը հանէի:

Գիւղէն քիչ մը հեռու, մօրս պղտիկ մարդագետնին ցանկապատէն ներս նետեցի սանդալները, մնաս բարովի մը պէս, կիսակոշիկներս հագայ, և ճամբաս շարունակեցի: Դէպ ի Բարիդ:

Նրբոր մայրս իր կողմը դաշտը տարաւ, հոն նշմարեց իմ սանդալներս:

Նախ ոչինչ հասկեալ. ինձի ձայնեց. տուն դարձաւ. կիսակոշիկներս փնտռեց, եւ յոգնած զանոնք հետապնդելէ, բուխերիկին անկիւնը նստեցաւ, կուշտ մը լալու համար:

ԺԻՒԼ ՌԸՆԱՐ

ԼՈՒՍՆԻՆ ԲԱՐԻԸ

Գմշոտ Լուսինը վար նայեցաւ պատուհանէն, օրօրոցիդ վրայ ուր դուն խաղաղ կը ննջէիր, և ըսաւ ինձնիրեն. «Սա աղջնակը հաճելի կը թուի ինձ»:

Եւ կակղորէն իջաւ իր ձիւնէ վերելակէն, ու անշուկ, ապակիներէն ներս թափանցեց: Յետոյ, մայրիկի մը բարեհամբոյր քնն-

քուչութեամբ քու վրադ տարածուեցաւ և իր երանգները երեսիդ տուաւ: Բիւրերդ առիէ կանանչ մնացին և այտերդ ծայրայեղօրէն տփռոյն: Այս այցելուհին պնդով դիտելէդ է որ աչքերդ այդչափ յանդգնօրէն խոշորցան, և այնքան փափկօրէն կոկորդէդ սեղմեց, որ ամէն վայրկեան լալու փափաքը ունիս:

Սակայն, իր խինդին մէջ, Լուսինը ամբողջ սենեակը կը լեցընէր ֆոսֆորական երեւոյթով մը, լուսաւոր թոյնի մը հանգոյն. և այս համակ եռանդուն լոյսը կը խորհէր ու կ'ըսէր. «Իմ համբոյրիս ազդեցութիւնը պիտի կրես յաւիտեան: Գեղեցիկ պիտի ըլլաս իմ կերպովս: Պիտի սիրես ինչ որ ես կը սիրեմ և ով որ դիս կը սիրէ. ջուրը, ափսերը, լուսթիւնն ու գիշերը, լայնատարած ու կանանչ ծովը. անձեւ այլ բաղմածեւ ջուրը, այն վայրն ուր դուն չկաս, սիրողը՝ զոր չես ճանչնար, սոսկավիթխար ծաղիկները, ցընորաբոյր անուշահոտութիւնները, երգերը՝ որ կը թալկանան դաշնակներուն վրայ և կը հեծեծեն կիներու նման, քաղցր ու խռպոտ ձայներով:

«Եւ, պիտի սիրուիս իմ սիրելիներէս, պիտի չողոքորթուիս՝ չողոքորթողներէս: Կանանչ աչքերով մարդոց սիրուհին պիտի ըլլաս, որոնց կոկորդն ալ չոյած եմ ես գիշերային զգուանքներու մէջ. անոնց՝ որ կը սիրեն ծովը, ծովը լայնատարր, յարածութի ու կանանչ, անձեւ այլ բաղմածեւ ջուրը, վայրն՝ ուր չեն գտնուիր, կինը՝ զոր չեն ճանչնար, չարաշուք ծաղիկները՝ որոնք անծանօթ սահմանի մը վերելակին կը նմանին, անուշահոտութիւնները որ կամքը կը պզտորեն, և վայրի ու հեշտաւէտ անասունները՝ որոնք իրենց խորհրդանկարն ու խենդութիւնն են:»

Եւ ասոր համար է, անիծեալ շփացած սիրելի աղջնակ, որ հիմայ ոտքերուդ տակ կը քնանամ, որոնելով ամբողջ անձիդ մէջ ցոլքը անարկու Սատուածութեան, բաղդադուշակ կնքամօր և բոլոր լուսնաթէտներու թունաւորիչ ստնամօր:

Թարգմ. ԶԱՊԷԼ ՄՈՍԻՃԵԱՆ

ՇԱՌԼ ՊՕՏԸԼԷՄ
(Lisez-Moi)

ԿԱՆԱՑԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տիկին Թէնսուֆ Նաւեան՝ մայր ծանօթ սեղանաւոր Սարգիս էֆ. Նարեանի՝ արժէքաւոր դորգ մը նուիրած է Ֆէրիզիւղի Ս. Եկեղեցոյն:

Ծաղիկի օգտաշատ էջերէն մէկուն մէջ, Ա. Պօլսէն զրկուած գրութիւն մը գաւառացի Հայ իգական սեռին ընթերցման մասին ունեցած վերաբերումը շատ վառ գոյներով նկարագրած էր :

Յօդուածագիր օրիորդը, անշուշտ տեղւոյս Հայ կիներէն դատելով է որ պարզած է իր տեսութիւնները, որով ենթադրել կուտայ ինձ թէ կա՛մ ինք շատ լաւատես պէտք է եղած ըլլայ, և կամ կերեւի թէ բացառութիւնները ընդհանուրին պատշաճեցուցած է, որով զարգացեալ կեդրոնի մը գաղափարը կուտայ բոլորովին անծանօթի մը : Օրիորդը թող հաճէր քիչ մը իր չըջնակի սահմաններէն դուրս ելնել, հասկնալու և սորվելու համար թէ տեղւոյս Հայ օրիորդները որքա՛ն հետամուտ են ընթերցումով զբաղելու :

Յաւալի է ինձ խոստովանիլ թէ, մենք, էտիրնէի Հայ իգական սեռս, համբելի բացառութիւնները յարգելով, մտաւորական և կրթական զարգացման տեսակէտով բաւական վար մակարդակի վրայ կը գտնուինք : Մտաւորական և կրթական կ'ըսեմ, որովհետեւ լոկ պուպրիկներու պէս հագուելու և սգուելու արուեստը, օ՛հ, շատոնց ուսումնասիրած ենք : Նորամուլութիւնը իր գրաւիչ բայց թունալից հանգամանքով ժողովուրդին ամէն խաւերուն մէջ անխտիր մտած է, և գրեթէ անկարելի կ'ըլլայ հանրային զբօսավայրերու մէջ դասակարգի խտրութիւնները զանազանել. գոնէ գիտնայինք հագուելու և սգուելու արուեստը, այդ ալ կիրթ ճաշակ մը կ'ապացուցանէ : Անճաշակ գոյներու պոռոտ ցուցադրումով կը կարծենք աչք չլացնել, ու հաւասարիլ, գոնէ երեւութապէս, մեզ դրացի հելլենուհիին և հրէուհիին : Ազնիւ քոյրերս, մեղոններ կ'անջատեն մեզ իրենցմէ և բաղդատութեան եղբերը անհամեմատ կերպով հեռու են : Մեզ՝ միայն երեւոյթը կը չլացնէ. կը սիրենք ընդօրինակել ու կապկօրէն հետեւիլ : Երբ անոնք կը սոնքան մեծածաւալ դիւարկներու տակ, վայրկեան մը չենք խորհրդածեր թէ իրենց հաղարաւոր ոսկիներուն հետ հարուստ ուղեղներ ալ ունին, որոնց երկուքին ալ պակասը համեմատաբար շատ զգալի է մեր քով :

Մտէք Հայ աղջկանց ընկերութեանց մէջ. խօսակցութեան նիւթերնին ժանեակի և ժապաւէնի շուրջ կը դառնայ այնքան եռանդով որ կարծես թէ ամենակրնասական խնդիր մըն է որ կը յուզուի. հոս փակագծի մէջ պէտք է ըսել թէ վերջին հրդեհը առժամեայ կերպով կասեցուցած է նորամուլութեան հոսանքը :

որ սակայն, հիմակուհիմա երեւոյթներէն դատելով՝ կը գուշակուի թէ գարնան վերադարձնումին, վերադարձնումը պիտի ըլլայ նաև նախկին տրամադրութիւններուն:

Հաւատացէ՛ք. մարդ ամօթի կարմիրներ կ'ունենայ օտարի մ'առջեւ երբ տեսնէ թէ հայերէն մը անգամ անկարող ենք խօսելու, օրիորդներէն շատերուն հասկցողութիւնը մի միայն լրացրին օրուան դէպքերը և վէպերուն հարցում պատասխանները կարդալ կը ներէ, որովհետեւ իմաստով կարճ և զիւրահասկնալի են:

Մինչև ե՞րբ այս ցուրտ վերաբերումը և աչքաւու անտարբեութիւնը ուսման և կրթական դործերու հանդէպ. օտարը կը յառաջդիմէ հսկայաքայլ, իսկ մենք մեր նախապաշարեալ և փցուն դադափարներուն կառչած՝ մնացած ենք լճացեալ վիճակի մը մէջ:

Չարիքին արմատը փնտուելու ըլլանք, պիտի տեսնենք թէ պատասխանատուութիւնը մի միայն դպրոցներու վրայ կը ծանրանայ. եթէ մի քանի կարող ուսուցիչներ ունեցած ենք, անոնք ալ շատ կարճ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած են: Ուր դռնել Դ. Սարգիսեանի պէս ուսուցիչներ, որոնք մի միայն իրենց պարտականութեան ձայնին անսացող, ոգի ի բոլին աշխատին տղուն հոգւոյն խօսելու և դայն բառին ըովանդակ նշանակութեամբ մարդ պատրաստելու:

Ուժ տա՛նք դպրոցներու և զանոնք կարող ձեռքերու յանձնենք, այն ատեն արդիւնքը անխուսափելի պիտի ըլլայ:

Ա. Պօլիս

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՄԷՐԱՄԵԹՃԵԱՆ

«ՅԱԻԵՐԺԱԿԱՆ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ»,

Յրանաացի աշխարհահռչակ երգչուհիին՝ Ատէլինա Բաթթիի առջնաց և յաւիտենական գեղեցկութիւնը կը հիացնէ ամէն անոնք որ գիտեն թէ տարիներու որքան նշանակելի բեռ մը ունի ան իր ուսերուն վրայ: Ծաղիկի ընթերցուհիները, անշուշտ տենչացող միշտ թարմ մնալու, հաճոյքով պիտի կարգան ուրեմն գեղեցկութեան վրայ այն փոքր ճառը, զոր նոյն հմայիչ արուեստագիտուհին հրատարակեց: Անգլիական նշանաւոր շարաթաթերթի մը մէջ:

Ահա թէ ի՛նչ գասեր կուտայ. —

Առողջութիւնը բնական վիճակն է, և հիւանդութիւնը, տասնէն ինը պարագային մէջ, պատիժն է անխոհմութեան մը կամ ծայրայեղութեան մը: Ամէն հիւանդ իյնալնուս, մեր կորովէն բան

մը կը փճացնենք: Ապաքինումը՝ կենսական ուժերու նշանակելի սպառումի մը կը կարօտի, մեր կեանքի դրամագլուխին վրայ ծակ մըն է ան: Հետեւաբար, պէտք է հիւանդ իյնալ: Հիւանդութեանէն ղերծ մնալու լաւագոյն միջոցն է ապրիլ պարիկշտ և կանոնաւոր եղանակով մը, զոր տխմար մարդիկ միայն տաժանելի կը դռնեն:

Քսանըչորս ժամուան մէջ ութը ժամ պէտք է քնանալ:

Աշխատութեան և քննադատ սենեակները միշտ պէտք է օդաւէտուին: Այս օդաւէտ բառը շատեր ճշդիւ չեն հասկնար:

Ձայնս իմ միակ հարստութիւնս ըլլալով հանդերձ, ամառ ձմեռ պատուհաններս կռնակի վրայ բաց կը քնանամ:

Աշխարհիկ պարտաւորութեանց ցանկը խնամով քննելով, մարդ պիտի ճանչնայ թէ, յոյս պարտաւորութիւնները որոնք ամենակարեւորները կը նկատուին, յաճախ ոչ մէկ շահ, ոչ մէկ հաճոյք և ոչ մէկ օգտակարութիւն կ'ընծայեն: Պէտք է կարելի եղածին չափ պարզացնել աշխարհիկ կեանքը: Ընկերային բարդ կեանք մը վիշտի պատճառ մըն է, և վիշտը ամենավտանգաւոր թշնամին է առողջութեան և երջանկութեան:

Ձեր տուները հաճելի և զուարթ օճախի մը վերածեցէք, տրամադրելի միջոցներով:

Եւ ներեցէք ինծի վերջին խորհուրդ մը, խիստ կարեւոր սա-կայն:—

Շատ ջուր և կաթ խմեցէք, մանաւանդ առատ ջուր: Մարդ ջուրը չափազանց չի կրնար խմել: Եւ մի մոռնաք միւս կողմէ թէ ալքոլը թոյն մըն է, զոր պէտք է դործածել բացառիկ պարագաներէ ի դատ:

Պարզակեցութիւն, սակաւագետութիւն, և բացօդեայ մարդանքներ ամէն օր, ահա՛ առողջութեան և մարմինով հոգիով երիտասարդութիւնը պահպանելուն ճշմարիտ գաղափարը:

ԱՏՐԻՆԷ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Յաւօք կը լսենք թէ Մասիս գրական շաբաթաթերթի խմբագիր Տիգրան էֆ. անկողնոյ կը ծառայէ քանի մը օրերէ ի վեր և այս պատճառաւ առժամեայ ընդհատում մը կրած է նոյն շաբաթաթերթը: Արագ ապաքինում կը մաղթենք մեր յարգելի պաշտօնակցին:

ՆՆՆՆՆ ՕՐԱԳԻՐԸ

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Անցեալ օր թերթի մը մէջ կարդացի որ, Ծնունդի առթիւ՝ Բարիդ քաղաքը քառասուն հազար լիպրա երչիկ կերած է, իսկ Լոնտոն քաղաքը ութսուն հազար հաստ սագ սքանչելիօրէն ճաշակած է:

Եթէ մարդուկին մէկը բոլոր զբաղումները մէկդի ձգելով՝ ամէնուն կերած երչիկին և սագին պատահները հաշուելով դտեր է թէ՝ որչափ ուտելիք սպառած է, ե՛ս ինչու չըսեմ թէ՝ մեր գրաւ կանուխեան մէջ քանի՞ լիպրա խօսք ըսուեցաւ Ծնունդի ու կաւղանդի առթիւ:

Իրաւ ալ այնքան բան գրուեցաւ, որչափ կ'ընէ Լոնտոնի սագին և Բարիդի երչիկին գումարը. միջին հաշուով՝ 120,000 լիպրա խօսք:

Տակաւին կ'ըսեն թէ գրագէտ չունինք, գրող չկայ, կարդացուելիք չնորհքով բան մը չկայ. միամիտները...

Եթէ Պատուելի մը լրջութեամբ, պղտիկ, շատ պղտիկ վայրկեան մը խորհիք, պիտի տեսնէք որ, բնութիւնը գերազանցապէս բարի եղած է մարդոց՝ մասնաւորապէս գրագէտներուն նկատմամբ:

Երկրիս բոլոր մարմինները ստեղծուած են կարծես՝ մի միայն նիւթ հայթայթելու համար՝ գրողներուն:

Արեւը ծագած օրէն ի վեր ներշնչումներ տուած է, ահաւիօրէն զգայուն մարդիկներու, որոնց բանաստեղծ անունը կուտանք. աղէկ որ Այվազեանը անոնցմէ չէ, չէնէ՛ որկէ պիտի ունենայինք այնքան նշանաւոր մարդոց ծննդեան թուականները:

Հապա լուսինը, ա՛լ մի հարցնէք: Ամէն մարդ, որ դպրոցին սեմէն ոտքը դուրս կը դնէ, ու կը տառապի անծանօթ զգացումներով, անպատճառ, տափակութեանց գլուխ դործոց մը նուիրած է լուսինին:

Եւ տարօրինակը ո՞րն է գիտէք, մարդիկ — գրող դասակարգը մասնաւորապէս — ամէն անգամ որ սրտերնուն մէջ հրայրք մը, անձկութիւն մը, կամ ուրախութիւն մը զգան, անմիջապէս տառը տող կը մրոտեն լուսինին կամ զեփիւռին հասցէին, հասկըցնելու համար թէ, կը տառապին, կը սիրեն, կամ մերժուած են:

Բայց հոգինիդ սիրէք, լուսինին հոգն է, զեփիւռին ճեղքը հատեր է որ ձեր տառապանքները մտմտայ, որ մինչեւ երկինքին քսաներորդ խաւերը ուղերձ կը ղրկէք:

Մարդոց ալ հանդիպած եմ որ անձրեւի կաթիլները երկինքին արցունքներուն կը նմանցնեն և ձիւնը... օհ, ճերմակ սաւանի:

Կը զարմանամ թէ, այդ գերազանցօրէն զգայուն մարդիկները ինտո՞ր ամբողջ գիշեր մը չեն նիրհեր այդ փափուկ, ձիւնեղէն սաւանին վրայ՝ որուն համար հազար տող դըղուժութիւններ գրած են:

Աշխարհիս չորս եղանակները, իրենց քամիներով ու վարդաբոյր ծաղիկներով, չորցած տերեւներով անհունապէս նիւթ կը մատակարարեն գրագէտներուն:

Եւ բացի ասոնցմէ, այսօր Մոսկուէն է կ'ըսեն ու կը գրեն, վաղը Ջատիկին սիրոյն համար յիշատակներ կը պատմեն, ու կը գրեն, միւս օր Բարեկենդան է, անպատճառ բան մը պէտք է գրել, յաջորդ օրը ծաղկատիկ է՝ բան մը չը գրեն չըլլար, կը գրեն ու կը գրեն, ու չգրողները կը կարդան ու կը կարդան:

Տակաւին կը գանգատին թէ բան չկայ կարդալիք:

Եթէ, Աստուած չընէ, միօրինակ կեանք մը տիրէր տիեզերքիս վրայ, ապահովաբար երկվայրկեանի մը մէջ՝ բոլոր գրագէտները պիտի մեռնէին:

Զոր օրինակ եթէ առիւծները չըլլային, Պարսամեանը չառոնց գրիչը որ փայտէ է վառարանը նետած էր:

Բրիզանդէմը ամբողջ կեանքին մէջ ջաղացպան պիտի ըլլար, եթէ կինը գոյութիւն չունենար, Պ. Թօլայեանը սուֆիզօտի խցիկին մէջ պիտի ծերանար արդէն:

Թէև գրագէտները մերիններուն վրայ խօսելով — իրենց գրողի առաւելութեամբ վիլլաներու մէջ չեն բնակիր, անձնական կառքերով չեն պտտիր, ընդհանրապէս բոյսով կը մնանին, Մըրմորեանի հետեւողութեամբ, և քսան ղուրուշի համար սխռ խոնանք յօդուածներ կը գրեն շատ անգամ, բայց ասոնք չնչին, անարժէք բաներ են, բաղդատմամբ գրագէտ անունին:

Գրագէտը այն է մեզի համար, ինչ որ է Ակադեմիոյ քառասուն անմահներէն մէկը Ֆրանսայի համար:

Ահա թէ ինչու մեր մէջ գրագիտուհիներն ու... գէտները չուտ կը ծլին:

Տակաւին անցեալ օր, մէկը, որուն գոյութիւնը կը ցաւիմ որ կ'անգիտանայի մինչեւ ցարդ, ուժով մը հրապարակ նետուեցաւ, Հայու կնկան թերութիւնները մատնանշելու համար մեզի:

Ես կըսեմ թէ գրելու փափաքն էր դրդողը, թէ ոչ՝ չի պիտի փորձէր Հայու կնկան հետ գէշնալ:

Հազար անգամ զղջացեր եմ: Իրաւ որ զղջացեր եմ Հայուն մարդը բաղդատելով Ֆրանսացի մարդուն հետ:

Բոլոր բարեկամներս քէն ըրին հետս... իսկ բարեկամուհիներս՝

երես կը դարձնեն կոր, որովհետեւ Հայուն մարդուն հասցէին քանի մը միամիտ խօսքեր ըրած էի:

Արդէն, աւելին չեմ սպասեր այն կիներէն որոնք մատանիները ձեռնոցներուն վրայէն դնելու սովորութիւնը ունին, ու քուտան ջրով կը քսեն երեսներն:

Զղջացեր եմ ըսի, որովհետեւ պաշտպանի դերիս մէջ մոռցեր էի Հայու մարդուն բացառութիւնները յարգելու:

Սա բացառութիւն բառին պէս անպէտ բառ չեմ տեսած երբէք: Եւ Իգմիրեանց գրակ. յանձնաժողովը աղէկ կ'ընէ որ, իր ապառնի բառարանին մէջէն վերցնէ այդ բառը:

Դիտողութիւն մը, ըլլայ վարժուհիներու մասին, ըլլայ Թաղ. Խորհրդոց համար, կամ վարժապետներու և կոչկալարներու մասին, անպատճառ պէտք է ըսել «բացառութիւնները կը յարգուին»:

Այս խօսքը ըսուածին պէս տարօրինակ է որ, ամէն մարդ ինքզինքը բացառութիւն կը նկատէ:

Իրաւունք չունիմ բացառութիւն բառը չսիրելու, որ սակայն ամէնուն ճիտին պարտքն է — դրարարը ելքէնձեանին հարցուցէք — կրկնել զայն անխուսափելիօրէն, ու՛ր ինչ երկայն բառ:

Բացառութիւնները կը յարգեմ չըսելուս համար, մի ոմն — ինչպէս կ'ըսեն հինգ զուրուշնոց բարերարները ինքնութիւննին ծածկելու համար — «Մաղիկ»ի վերջին թիւին մէջ կ'ըսէր թէ Հայու կնկան եթէ գնդասեղ մը հրամցնես խոժոռութեամբ կը մերժէ, մինչ Թրանսաքի կինը սիրուն ժպիտով մը կ'ընդունի:

Ու երեկոյթի մէջ եթէ Հայուն կինը պարի հրաւիրես, ծուռ ծուռ նայելով, երեսը անդին կը դարձնէ եղէր:

Բայց ներեցէք որ ես ալ ըսեմ թէ, երեկոյթի մը մէջ Հայուն կնիկը իրեն եղած հրաւէր մը չի մերժեր երբեք, եթէ Հայուն մարդուն, այսինքն իր ամուսնոյն խոժոռ նայուածքը չըլլայ, որ ըսել կ'ուզէ, կնիկ տեղդ նստէ, չեմ ուզեր որ ուրիշին հետ պարես:

Մինչդեռ Թրանսաքի ամուսինը կը ջանայ որ իրմէ աւելի իր կինը զբօսնու: Ըստ ձեզ Հայուն կնիկը իր ամուսինը «պախալի չըրախ» կը նմանցնէ եղբոր: Է՛հ ի՞նչ ըսենք Թրանսաքի կինն ալ շատ բան կ'ըսէ իր ամուսնոյն, բայց կ'երեւայ թէ Դուք Թռան սացի կնոջ մտերիմ կեանքը բնա՛ւ չէք ճանչցած:

Հայուն կնկան meron հարուածի մը ազդեցութիւնը կ'ընէ եղբոր ձեր գլխուն. կը ցաւիմ հաւատացէք որ:

Վերջապէս Հայուն կնիկն ու Հայուն մարդը ձգելով որ ինքզինքնին պաշտպանեն, որովհետեւ պաշտպան փանտաթանի դեր տառանձնելու չափ զօրաւոր չեմ զգար ինքզինքս, Ձեր բողոքը

բաժներէն կը հետեւցնեմ թէ, դուք ձեր կեանքին մէջ չառ բարի եղած էք հանդէպ Հայուն կնկան, անոնց հաճելի ըլլալու համար՝ դիտակէն մինչեւ գնդասեղ հայթայթած էք, բայց անոնք չեն գնահատած ձեր ծառայութիւնները, բաղդին վերագրեցէք ատիկա, ու մի ողբաք Հայուն կնկան վրայ:

Օհ, այս օրուան օրագիրս, Պարտիզակցի վարդապետին քարոզը դարձաւ:

Ա՛լ պիտի ըսեմ թէ Հայու մարդ չունինք բնաւ, որովհետեւ ամէնքն ալ բացառութիւն կը նկատեմ ինչպէս նաեւ դձեղ:

Կալանդրուի մը ընկելու համար զիս բացառութիւն նկատած էիք, merci, բայց ես Հայու աղջիկ եմ արդէն՝ և ոչ Հայու կնիկ:

Արդեօք իմ merciս ալ հարուած մը իջեցնելու ազդեցութիւնը ըրաւ ձեր գլխուն:

Ն Ի Ն Ի

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ՅՈՒՑԱՅԱՆԴԵՍ

Ինչպէս յայտնի է, Սիմկիւր վաճառատունը գեղարուեստական ցուցահանդէսներ կը սարքէ Բերայի իր կեդրոնատեղիին մէջ, ցուցահանդէսներ որոնք ճշմարտապէս հմայիչ երեւոյթ մը կը պարզեն և երեւան կը բերեն Սիմկիւր մեքենաներուն հրաշալի յատկութիւնները: Այսօրինակ նոր ցուցահանդէսի մը՝ մօտ օրէն բացուելուն լուրը կը հասնի մեզ, զոր հաճոյքով կը ծանուցանենք մեր շնորհալի ընթերցողիներուն:

Այս Ցուցահանդէսին էն ուշագրաւ հրապոյրներէն մէկը պիտի ըլլայ մի միայն կին արուեստագէտներու և ամաթեօններու կողմէ ասեղնագործուած գեղարուեստական նուրբ արտադրութիւններու յատկացուած մասնաւոր Սալոն մը: Մուցուած չեն տակաւին այն երեք ցուցահանդէսները, մին միւսէն աւելի գերազանց ու չահեկան, զուտ գեղարուեստի և միեւնոյն ասին ճարտարարուեստի կրկնակ տեսակէսներով, զոր Սիմկիւր կազմակերպած էր ասկէ առաջ:

Մեր ազնիւ ընթերցողիները, տարակոյս չունինք որ, պիտի փութան օգտուիլ իրենց ներկայացող եղական առիթէն, զոր Սիմկիւրի յառաջիկայ Ցուցահանդէսը կուգայ հայթայթել իրենց, մինչև ցարդ հանրութեան համար գրեթէ անծանօթ մնացած իրենց դեղարուեստական ճաշակն ու տաղանդը հռչակելու և գնահատել:

տալու համար հրապարակաւ։ Ասոր համար, ուրիշ բան չունին ընելիք, բայց եթէ Սինկէրի վաճառատան յանձնել, Սինկէրի մեքենաներու վրայ բանուած իրենց ճարտար ու գողտրիկ մատներուն և գեղարուեստական նուրբ ճաշակին արտադրութիւնը եղող ասեղնադորձութիւնները, ցուցադրուելու համար Յուցահանդէսին վերոյիշեալ Սալօնին մէջ, որ այդ ձեռագործներուն գեղարուեստական արժէքն ու յարգը անգամ մը ևս չեչտելու առաւելութիւնը պիտի ունենայ։

Սինկէրի Ընկերութիւնը փափաքելով բոլոր պէտք եղած զիւրութիւնները ընծայել այն ամէն տիկիւններուն և օրիորդներուն որոնք կ'ուզեն մասնակցիլ յառաջիկայ Գեղարուեստական Յուցահանդէսին և Ընկերութեան յանձնել իրենց ասեղնադորձութիւնները, մասնաւոր Սալօնին մէջ ի պոյց դրուելու համար, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ իր Բերայի Տնօրէնութեան Գրասենեակին մասնազէտ պաշտօնէութիւնը, ինչպէս նաև իր Ձեռագործի Սրահները, Բերա Մեծ-Փողոց Ն⁰. 343, ուր անոնք պիտի կրնան իրենց ձեռագործները բանիլ Ասեղնադորձութեան Ծիւղի տնօրէնութիւնն ուղղակի հսկողութեան տակ։ Տեղեկութիւն ստանալու և խորհրդակցելու համար, բաց ի կիրակիէ ամէն օր, կարելի է զիմե վերոյիշեալ մասնազէտ պաշտօնէութեան։

Զ Ա Ր Ս Ն Ո Ր

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ այսօր Ժամը 8ին վայելուչ հանդիսաւորութեամբ կը կատարուի Կայս. Պալատան թարգմաններէն Վսեմ. Սրամ Ատիլ պէյի պսակադրութիւնը Օր. Արշալոյս Փափաղեանի հետ։

Երկու ծանօթ և ազնուակոն ընտանիքներու այս խնամութիւնը խնդութեամբ ողջունուած է իրենց բոլոր համակիրներուն կողմէ, անոր համար մասնաւոր որ այս ամուսնութիւնով Հայ ընտրելագոյն դասակարգին մէջ նոր ընտանեկան յարկ մ'ալ կը կազմուի։

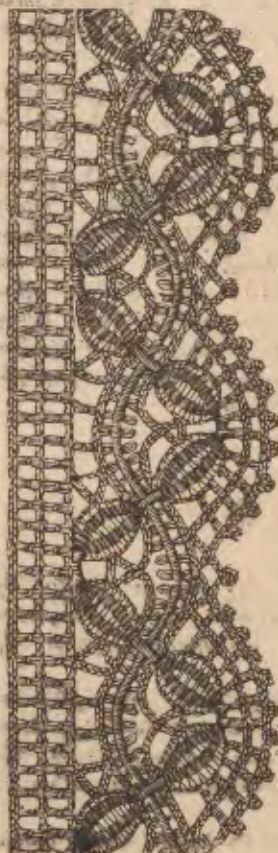
Վսեմ. Սրամ Ատիլ պէյ ծանօթ է արդէն իբրեւ Օսմ. կառավարութեան Հայադղի կարող և ձեռնհաս, նոյնքան ուղղամիտ ու հաւատարիմ պաշտօնատար։

Իսկ Օր. Արշալոյս Երեւում Փափաղեան իգական սեռին այն խիտ մասնանշելի զէմքերէն է, որ իր բեզուն մտքովն ու հոգիի և սրտի բարոյական կրթութեամբ, ինչպէս նաև ընտանեկան շրջանակներու մէջ իր վայելած գեղարուեստաւոր ու լեզուազէտ օրիորդի արժանաւոր համբաւով և նախանձելի ձիրքերով՝ լիառատ յոյս կը ներշնչէ մեզ երազուած ընտանիքի մը կազմակերպութեան գերին։

Այս առթիւ մեր ջերմ խնդակցութիւնները նորապսակ համակրելի ամուսին և անոր ազնիւ պարագաներուն։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԻՆԵՐ

ՅԱՆՂԵԼ, ՄԻՆԵԱՌՏԻՋ ԵՒ ԱՍԷ ՄԷՏԱՅԵՕՆ

Այս սիրուն ճանդերը կը բանուի 90 թիւ Բաղրիկ Պոլսոն քօռածնէ թելով, նաև մինեառօից կոչուող տեսակ մը փափուկ նեղ լարով (շէրիա) ու շաւե մեհայեօն կոչուող կլոր կլոր լարով մը, ինչպէս կ'երեւայ մեր ներկայ պատկերին մէջ:

Այս ճանդերը նախ մէջտեղէն պէտք է սկսիլ և առաջին անգամ զետեղել մինեառօիցը այն ձեւով՝ որ կը տեսնուի պատկերին մէջ. ապա նոյնպէս մեհայեօն շաւե ցուցուած կերպով. և մնացեալը շղթաներով իրար կ'առնուի:

Լաւեններն ու դերձանը կը դնուի բոլոր ձեւադործի նիւթ մատակարարող վաճառատուներուն մէջ: Ճարտարութեամբ և խնամով երբ բանուի այս ձեւադործը, ոչ միայն փափուկ և նուրբ տեսք մը կ'ունենանայ, այլ իր տոկունութեամբ կրնայ փոխարինել ձերմակեղէններու համար գործածուող ծանրադիւն ու դիւրամաշ վաշանսիկները:

ՍՅՈՒՆ ԽԻԻՏԱՎԵՐՏԵԱՆ

Կ Ա Ր Ե Ի Ո Ր Ա Ջ Դ

Ֆրանսերէն բաթիք զիտցող սրահիչա և գործունեայ օրհորդի մը համար՝ պաշտօն մը կայ: Դոհացուցիչ պայմաններ: Դիմել՝ Մաղիկե խմբագրութեան:

Արտօնատէր Ա. ՍԱԴԱԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԺԱՂԻԳ

Անկարելի է որ ընտանիք մը առանց կարի մեքենայի մնայ,
բայց էական կէտն է լաւ մեքենայ մը ունենալ, որովհետեւ լաւ
մեքենայ մը անթիւ եւ անհամար ծառայութիւններ կը մատուցա-
նէ, մինչդեռ գէշ տեսակէ մեքենայ մը անվերջ դժգոհութեանց եւ
տաղտուկի աղբիւր մըն է:

Բոլոր աշխարհ գիտէ թէ՝

Ս Ի Ն Կ Է Ր

Հայրաթիւ ԿԱՅՍ. ՊԱՆԱՍԱՆ,

The Singer Manufacturing Co

մեքենան լաւագոյնն է. սոյն մեքենան ամէնէն աւելի կատարելա-
գործութեամբ, հաստատունը եւ դիւրագործածելին ըլլալուն՝ բո-
լանգակ աշխարհի մէջ՝ ամէն ոք Սինկերի մեքենաները կը գնէ:

Ձեռքի, ոտքի, ու ոտքի եւ ձեռքի միանգամայն

մեքենաներ կը գտնուին:

Սինկերի մեքենաները կը ծախուին մի միայն Սինկեր Բնկերութեամբ
վաճառատանց մէջ:

ԲԵՐԱ

1. Մեծ փողոց, Պօն Մառշէի դէմ, Թ. 343 և 343 կրկին.
2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ.

ԿԱՆԱԹԱ

1. Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւը.
2. Գարաքէօյ, Թրամվէյին կայարանին դէմ.

ՊՈԼԻՍ

1. Սուլթան Համամ, Թ. 2
2. Սուլթան Պէյազիտ, Թրամվէյի կայարանին դէմ, Թ. 18

ՍԵԻՍՏԱՐ

Չարլը Պօյու, Թ. 120.

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դասերը եւ նորոգութիւնք ձրի.

Կատարեալ երաշխաւորութիւն:

Մասնաճիւղեր գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ:

Սինկերի Բնկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ
Փողոց, Թ. 343 և 343 կրկին, Սարգիս Պէյ Տիւզօղլուի տունը:

ՀՈԶԱԿԱՌՈՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Խ Ա Ջ Ի Կ Ժ Ա Մ Կ Ո Ջ Ե Ա Ն

Պօլիս, Պանդե Գաբու, Պօլաբաճիին դեմ, Սթանպոլ խան
թիւ 4, 5, 6.

Մայրաքաղաքիս ատամնաբուժական դասին մէջ պատուաւոր
դիրք մը գրաւող Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեան, այս անգամ եւրոպայէն
ու Ամերիկայէն յատկապէս բերել տուած նոր դրութեամբ գործիք-
ներով և իրեն յատուկ եղող ճարտարութեամբ, առանց ոեւէ ցաւ
զգացնելու, ակնթարթի մէջ կր հանէ փոտած և ամէնէն դժուա-
րին ակռաները և և՛ չեւի փոտած ակռաները առանց հանելու ար-
մատներու վրայ կը զետեղէ բնականէն բնաւ տարբերութիւն չու-
նեցող պտուտակաւոր ակռաներ։ Բերնին ետեւի կողմը լեցուիլը
անկարելի եղող արմատներու վրայ, ոսկի կամ բլաթին քուռօններ
գլանցրնէ։ Նաեւ քառուչուի, բլաթինի, ոսկիի վրայ շարուած ոկ-
ռաներ կը շինէ բնականին յար եւ նման։

Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեանի սկզբունքն է
Պատուաւորութիւն, Ուղղամտութիւն եւ Մաքրութիւն ինչ որ ան-
հրաժեշտ պայմաններ են ատամնաբուժի մը համար։

Չ Ա Փ Ա Ի Ո Ր Գ Ի Ն

Վկայեալ աղբաւանդ ձրի

19—50

Ա Յ Ր Ե Ր Ո Ւ Ն

ԿՈՒԶԷՔ ՇԻՔ ԵՒ ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱԳՈՒԻԼ

Դ Ի Մ Ե Յ Է Ք

Բերա, Բասաժ Բոււմէի

Դ Ե Ր Ջ Ա Կ

Թ Ա Դ Ե Ո Ս Ա Ն Ս Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի

որ չափի վրայ ընտիր եւ տոկուն կերպով հազուատներ կը կարէ,
ժաքեր քօսքիւմ, պօմժուռ, ուրտեճիօք խիստ զիւրամատչելի պայ-
մաններով։

Անգամ մը այցելելը բաւական է կատարելապէս գոհ մնալու
համար։

19—50

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԹԷՅԻ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

ՄԻՇՏԱԺԱՆ ՈՒ ԹԱՐՄ ԵՆ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ՇԵՆՏԻՐԱՆ ԱԺԱՆ

ԵՒ

ՀՈՏԱԿԷՏ ԹԷՅԵՐ

Կ. Պօլիս, Պանճե Գափու, Ճելալ-Պէյ խան, քիւ 10

19—50